

Kattfjord utviklingslag

Fylkesmannen i Troms og Finnmark

Deres ref:
2019/137
Anne Birte Tennøy

Vår ref:
Sak nr.: 08/10

Dato:
18.09.2019

Merknader til søknad fra ENAS AS om utslippstillatelse for ordinært deponi i Kattfjord, Tromsø kommune – gnr 175/bnr 29.

Innledning:

I Kattfjord bor ca. 300 mennesker, i tillegg til et stort antall fritidsboliger. Det er et turistanlegg som tilbyr hundekjøring i Nordfjord (like utenfor kart, skisse 4). Det er et turistanlegg ved Lauklines som tilbyr sjøfiske, vi har Sjøtun Brygge og det er et laksopprett ytterst i fjorden. I tillegg til dette, er det flere lag og foreninger. Det er med andre ord et levende samfunn, der befolkningen alltid har drevet med fjordfiske og der det nå drives et utstrakt turistfiske i tillegg. Det skal også nevnes at det går laks inn fjorden til elva i Nordfjordbotn for å gyte og det går inn sjøørret, – det er til tider kø langs fjæra av folk som kommer kjørende for å prøve fiskelykken. Og dette er folk som tar vare på omgivelsene, og som setter pris på friluftsliv og muligheten til å fiske i sjøen. Vi er et levende lokalsamfunn som ønsker at også kommende generasjoner skal kunne bo her, drive fjordfiske og også kunne nyte rene omgivelser.

Allerede i 2016 ble Kattfjord utviklingslag presentert for planer om å etablere et søppelanlegg i grustaket i Nordfjord/Kattfjord. Og allerede den gang sa en samlet befolkning på et folkemøte med ENAS AS og Rambøll at de ikke ønsket dette etablert. Vi har enda ikke gitt opp at befolkningens syn betyr noe.

Det må også bemerkes at siden siste fremstøt om søppeldeponi, har bygda på tross av motstand fra både lokalbefolkningen og kommunen, vært utsatt for en massiv ulempe i forbindelse med etablering og utbygging av et av Norges største vindkraftverk. Noe påfallende at utgangspunktet for all denne virksomheten «tilfeldigvis» er grustaket i Nordfjord. Vi kjenner på at det faktisk er en grense for hva vi som lokalsamfunn skal måtte finne oss i, og at Kattfjord oppfattes som storsamfunnets bakgård. Da vindkraftverket ble godkjent og konsesjonen stadig ble endret fikk vi høre at våre ulemper var mindre enn hensynet til storsamfunnet. Vi håper at dette ikke vil være holdningen og et argument i behandlingen av søknaden om søppeldeponi, og at de som eventuelt skal tillate en slik omregulering av området ser dette. På en måte er det nok nå.

Kattfjord utviklingslag

Forøvrig, - da Tromsø kommune i sin tid var på jakt etter egnet område for søppelfylling, var Kattfjord grustak foreslått som et alternativ. Det ble den gang gått bort fra dette forslaget, etter omfattende protester hvor faktiske opplysninger om området ble forelagt myndighetene.

Merknader:

Etappevis tilbakeføring og istandsetting av terrenget

I dag fremstår grustaket som et digert sår i naturen. I konsesjon gitt til Veidekke ASA for mange år siden, ble de ansvarliggjort for istandsettelse området etter drift, jf. minerallovens §§ 49, 50 og 51. Vi legger til grunn at dette vilkåret fortsatt gjelder og at nåværende eier har den samme plikten jf. vilkårene i konsesjonen.

At ENAS AS vil foreta en etappevis tilbakeføring av området, gjennom den tid de har søppelanlegg (50 år?), synes som en meget usikker og langvarig plan. Beboerne i Kattfjord har levd med grustaket og de ulemper det har medført i mer enn 50 år, og har sett frem til endelig avslutning og opprydding.

Søppeldeponi klasse II

Vi ser av søknaden at ENAS AS søker tillatelse til å etablere deponi klasse II. Det er meningen å deponere bunnaske fra forbrenningsanlegget i Tromsø, og forurensede masser fra andre utbyggingsprosjekter. Det er ikke meningen at det skal komme avfall som skaper lukt. Av søknaden synes det som om hovedårsaken til søknaden er at avfallsdeponiet skal ta imot bunnaske fra forbrenningsanlegget på Tromsøya. Det fremgår videre i søknaden at grustaket har et totalt volum for søppel på 2 250 000 m³, og skal vare i 50 år. Avfallet fra forbrenningsanlegget er beregnet til å utgjøre 7 300 m³ per år. På 50 år utgjør dette 365 000 m³, altså kun 16% av det totale arealet. Vi stiller da spørsmål med hvorfor ENAS AS ønsker å etablere et eget deponi for å dekke behovet for deres hovedbeskjeftigelse, da dette utgjør såpass lite i prosent. Er det ment for andre aktører?

I den tidligere søknaden fra ENAS AS var det beregnet at ENAS AS sparte 45 000 km per år med å ha et deponi nærmere Tromsø. Det høres mye ut, men ser en på et normalt forbruk av kjørt kilometer for en personbil fra Kattfjord, vil dette være på ca. 35 000 km. Mao er et merforbruk på 45 000 km en akseptabel miljøkostnad veid opp mot den miljøforurensing et deponi vil bli i Kattfjord.

Vi kan av denne grunn ikke se at det er problematisk å benytte allerede eksisterende søppelanlegg til dette begrensede volum av bunnaske.

Mellomlagring av avfall

Vi stiller spørsmål med en mulighet som ikke er nevnt i søknaden. Planlegges det mellomlagring av avfall som skal brennes? Vil en tillatelse til søppeldeponi klasse II gi muligheten til mellomlagring av dette? Tilbake i 2016 var dette aktuelt. Hvis denne tillatelsen gis, er det vel innenfor konsesjonen og vi ser ikke bort fra at det kan være noe som plutselig blir aktuelt. Denne typen avfall vil føre til søppel blåst med vind, lukt og større andeler fugler/kråker og det som ellers følger med.

Kattfjord utviklingslag

Av tidligere erfaring i andre sammenhenger for hvordan planer er blitt endret underveis, ser vi ingen grunn til å stole på at ENAS AS ikke vil bruke en slik tillatelse på et senere tidspunkt, dersom de ser nytten i det. Vi bruker føre-var-prinsippet.

Forskrift om deponering av avfall

Vi innser at vi ikke har den spesielle kompetansen som skal til for å argumentere for eller imot forskjellige typer avfall/giftstoffer, men vi vil her peke på våre alvorlige bekymringer i forhold til deponering av avfall i Kattfjord grustak;

- **Bunnaske.** Det heter at denne ikke er farlig, allikevel leser vi om stadig nye tillatelser til hvilke produkter som tillates brent. Vi legger til grunn at denne bunnasken faktisk inneholder miljøgifter. Vi tviler ikke på at grundige undersøkelser er foretatt, men stiller fortsatt spørsmål om dette er nok.
- **Forurensede jordmasser.** Vi vet at jordmasser i gamle bygningsområdet inneholder mange typer giftig avfall, eksempelvis oppryddingen ved Tromsø skipsverft. Dersom ENAS AS får tillatelser til å deponere forurensede jordmasser, ser vi for oss at tilsvarende jordmasser godt kan ende opp i til Kattfjord grustak.
- **Vanlig søppel.** Får ENAS AS tillatelse til å deponere vanlig søppel, og ser nytten i å bruke denne tillatelsen på et senere tidspunkt selv om dette ikke er planen i dag, vil vi i tillegg få problemer med både fugler, lukt og søppel som «flyr» med vinden.

Grunnlaget for bekymring, avrenning/smeltevann - bunntetting:

Det er grunnvann under grustaket som kommer opp mot overflaten i deler av grustaket. I søknaden står det beskrevet at membran alltid skal være minst tre meter over grunnvannet. Men av den grunn vil duken som skal samle opp sigevannet få påkjenninger både ovenfra og nedenfra i deler av anlegget. At en slik duk/membran som er beskrevet i søknaden, er den beste som finnes i dag, tviler vi ikke på. Vi stiller spørsmål om det finnes anlegg som har denne typen membran og som har eksistert i de antall år man mener den skal vare. Vi er opplyst om at stipulert levetid for en slik duk, er 40-50 år. Men hva med tida etterpå? Dersom duken starter å lekke etter 40-50 år, betyr det forurenset avrenning ut i grunnvannet og sjøen. Vi ser det som urealistisk å skulle fjerne alt søppelet/jorden på toppen – når vi snakker om en mengde på 2 250 000 m³.

Vi tviler ikke på at ENAS AS har gode intensjoner og vil bygge det renseanlegget av sigevann som ble forespeilet allerede på folkemøtet den 11.10.2016, hvor Auberg sa at vannet ville bli så rent at en kunne drikke det. Problemet er som sagt, hva skjer hvis membranen med tiden skades nedenfra og skaper en lekkasje som ikke renses, hva da?

Kattfjord er en terskelfjord med lite vanngjennomstrømming, som i dag er preget av avrenning av grus fra grustaket både fordi det er grunnvann som renner ut, og fordi grustaket er omkranset av bekker/elver. Avrenningen må det bli satt en stopper for, uansett hva som skjer med området. Skulle det komme til at det blir et søppeldeponi innerst i fjorden, og duken som skal samle opp avrenningen skades– vil forurenset vann sige ut i fjorden. Det betyr at en levende fjord med både fisk, andre dyr og i perioder av året hval – vil få ubotelig skade.

Kattfjord utviklingslag

Oppdrettsanlegg i utkanten av fjorden – hva fremtiden til disse anleggene vil bli dersom deres krav til miljø og dokumentert renhet svekkes, vet vi ikke noe om.

Vind

I Nordfjordbotn er det spesielle vindforhold. Vinden kommer ned fjellsiden i kastevinder, og kan tidvis være svært sterk i området. Når det er mye vind virvles store sand skyer opp i luften – og det ser ut som tåke som strekker seg opp mot Kattfjordeidet. At sand virvles opp på denne måten og faller ned i naturen, er en sak som er uheldig men ikke farlig. At bunnaske skal kunne virvles opp på denne måten ser vi på som et problem. Denne inneholder miljøgifter – og vil da føre til forurensing av de nærliggende områdene rundt grustaket. Vi kan ikke legge til grunn at all bunnaske til enhver tid er fuktet og dekket av forurensete jordmasser.

Fugler

Skulle ENAS AS få tillatelse til annen type avfall, og da i fremtiden se nødvendighet av å enten mellomlagre avfall som skal brennes, eller deponere ordinært avfall – vil det samle både fugl og det vil bli lukt. Dette vil være særlig skjummende for området.

Rødlisterte fugler

Professor Erling Nordøy bekrefter at det er rødlisterte fugler i området.

Boligområde

Kartet, fig 4 i søknaden, viser at det er 4 boliger i nrområdet til grustaket. Dette er ikke korrekt. Like utenfor kartutsnittet, mot krysset i Nordfjorden ligger ytterligere 3 boliger. I tillegg ligger det et turistanlegg med bolighus, som tilbyr hundekjøring i nrområdet like utenfor kartutsnittet opp mot Kattfjordeidet. Vi snakker om 2-300 m fra veikrysset. Vi noterer oss at ingen av de eksisterende fritidsboligene i nrområdet til anlegget, framkommer på kartutsnittet.

De beboerne som bor i området har i alle år vært plaget med både støv, bråk og trafikk til og fra grustaket, i tillegg til visuelle forstyrrelser. Med å få et søppeldeponi i området, vil disse plagene fortsatt eksistere og i tillegg vil det også være frykt for miljøforurensing.

Friluftsområde

Området rundt grustaket brukes som rekreasjonsområde. Her er fra gammelt av et turområde hvor det ble campet, fisket fra kaia og i fjæra langs fjorden og plukket bær. Dette er et jaktområde for både elg og rype, det streifer rein forbi og beboerne fra omegn har i større grad oppdaget hvilket flott turområde Kattfjordeidet er. I tillegg drives det med turistnæring, både helt nært grustaket, og også lengre ut i fjorden. I særlig nærhet til området drives det med hundekjøring, mens lenger ute i fjorden er det bygget opp to reiselivsbedrifter, Lauklines kystferie og Sjøtun Brygge.

Sett i en slik sammenheng vil etablering av et søppeldeponi være fullstendig ødeleggende.

Kattfjord utviklingslag

- **Naturmangfold:** Det står i søknaden at det ikke er særskilt vegetasjon i området. Vi vil her legge vekt på at det er rødlistearter fugler i området, laks går opp elven i Nordfjord for å gyte, mye sjørret i sjøen, det kommer hval og sild inn om vinteren osv.
- **Opprydding/revegetering:** Det legges i søknaden vekt på hvordan grustaket og området vil se ut etter endt deponering, altså om 50 år. Vi vil her vise til den allerede eksisterende tillatelsen hvor driver at grustaket er pliktig til å ordne området. Her stiller vi spørsmål til fylkeskommunen om hvorfor de ikke har fulgt opp manglende opprydding. Vi kan ikke se at det er foretatt noen kontroller/krav fra deres side, selv om de har blitt gjort oppmerksom på manglende opprydding tidligere. Og hva vil skje om 50 år?

Fylkesvei 862

I søknaden står det at vegen til Kattfjord tåler 10 tonn. Ifølge skilt i Nordfjordbotn ved grustaket står at tillatt akseltrykk er 8 tonn. Om dette gjelder hele veien eller bare brua vites ikke.

Kattfjord utviklingslag over flere år har jobbet for å få FV862 utbedret, da standarden er meget dårlig. Veien har blitt enda dårligere etter all tungtransporten til vindkraftverket det siste året, og er nå så dårlig at i store deler av året kan en ikke kjøre opp mot fartsgrensen uten at kjøretøyet skades. Med 29 lastebiler t/r per dag vil veien bli i enda dårligere forfatning. I tillegg må nevnes den store utfartsparkeringen på Kattfjordeidet – gjennom hele året, som kan føre til farlige situasjoner.

Oppsummering:

1. I dag plages beboerne av generelle støvplager ved vind, og avrenning av sand ut i sjøen ved kraftig regn. Dette vil ikke bli bedre dersom det opprettes et søppeldeponi. Da vil de i beste fall bli plaget med giftig støv ved vind, og i verste fall få avrenning av giftig avfall til sjøen om 50-100 år frem i tid. Det blir en miljøbombe!

Her vil vi kommentere at vi forventer at fylkesmannens avdeling for miljø må komme på banen og ta tak i disse forurensningsproblemene uansett om området blir omregulert eller ikke.
2. Fylkesveg 862 er i en så elendig forfatning at det synes umulig å skjønne at en i det hele tatt vil få tillatelse til å kjøre med i gjennomsnitt 29 tunge kjøretøy per arbeidsdag. Vi vil her gjenta at det står skilt i Nordfjordbotn med tillat akseltrykk på 8 tonn.
3. Det er helt klart at en søppelfylling vil påvirke naturopplevelsen uansett hvordan den fremstår. Forurenset masse er forurenset masse – uansett avbøtende tiltak.
4. Vi kan ikke se at sikkerheten på bunntettingen er basert på erfaring, slik at en ikke vet om denne er god nok for beregnet varighet og dermed ikke for fremtidige

Kattfjord utviklingslag

generasjoner. Vil denne være en tikkende miljøbombe? Vi ønsker at fjorden skal være et rent og fiskerikt gode, også for våre barn og barnebarn.

5. Litt interessant opplysning, er at det fortsatt vil bli tatt ut noe grus. Hvordan vil dette egentlig foregå, og vil disse aktivitetene komme i konflikt med hverandre? Kan uttak av grus medføre økt risiko for skade på membranen?
6. Vi håper alle har merket seg den samlede motstanden mot et søppeldeponi som fremkom på tidligere folkemøtene. Vi håper også at det blir tatt hensyn til den totale belastning befolkningen i Kattfjord har vært gjenstand for.

Avslutningsvis vil vi bare kommentere;

Kattfjord Grustak er et grustak med store mengder grus/sand/stein igjen, av stor viktighet. Det er vel langt til neste grustak i Tromsø kommune – vil det føre til økt km for de som skal hente grus? Kan kommunen virkelig tillate seg å omregulere dette området med disse grusressursene, til søppelfylling, og på den måten ødelegge grustaket for all fremtidig drift og uttak av grus?

Det finnes andre avfallsdeponier i nærområdet som allerede er bygget og i drift for å ta imot og behandle denne type avfall. VI mener derfor at en ikke bør ta risikoen med å opprette et søppeldeponi innerst i en terskelfjord. Skulle det skje et utslipp/avrenning vil det ødelegge en hel fjord for mange, mange år. Kan det tas en så stor risiko for en miljøkatastrofe?

Vi bestrider ikke motivene til ENAS AS om at de vil gjøre dette så sikkert som mulig. Det er bare ikke nok for å sikre miljøet i fremtiden, for en fjord hvor miljøet betyr utrolig mye. Skulle kommunen/fylkeskommunen vurdere å tillate omregulering, etter disse merknadene, – krever vi at det må foretas konsekvensutredninger om alle de forhold som her er beskrevet. Kattfjord utviklingslag og/eller andre enkeltpersoner har ikke kompetanse til å gå ned i materien på en nødvendig måte, f.eks. vurdere konsekvensene av en avrenning på grunn av en rift i bunntettingen. Her må det være krav om konsekvensutredning som ivaretar alles interesser.

Med hilsen

Kattfjord utviklingslag

Anita Winther
Leder